

Identificació de l'expedient

Resolució d'arxivament de la informació prèvia núm. IP 91/2022, referent a l'Escola Lluís Vives de Barcelona, del Departament d'Educació.

Antecedents

1. En data 09/03/2022, va tenir entrada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit de denúncia contra l'Escola Lluís Vives de Barcelona (d'ara endavant, CEIP), amb motiu d'un presumpte incompliment de la normativa sobre protecció de dades personals.

La denunciant exposava que és mare de (...) alumnes del CEIP, i es queixava que el centre estava actuant envers als seus fills de manera que contravé la normativa de protecció de dades. En concret, la denunciant es queixava del següent:

- A la xarxa social Instagram del CEIP, hi ha publicades fotografies d'alguns alumnes que són perfectament recognoscibles.
 - Quan es fan fotografies del grup de classe dels seus fills, exclouen els seus fills de la foto grupal, apartant-los o dient-los que no poden sortir a la foto. I que el CEIP ha reconegut que “per la seva comoditat intenten fer-les sense enfocar-los directament, però no s'han responsabilitzat del fet que els apartin directament.”
 - Que el formulari mitjançant el qual es recull el consentiment dels pares o tutors legals dels alumnes del CEIP no està desglossat per cadascun dels canals pels quals el centre publica imatges dels alumnes, i no permet consentir separatament els entorns de publicació (pàgina web, Instagram i Drive).
 - Que el CEIP no els va facilitar l'informe de l'activitat de (...) ni el vídeo d'aquesta activitat del primer trimestre del curs 2022-2023, on apareixen imatges dels seus (...) fills petits; en canvi, sí que hi van donar accés a la resta de famílies pel canal Google Drive. Sobre això, es queixa que “ens van dir directament que a nosaltres no ens l'havien enviat perquè no havíem signat el consentiment (...).”
2. L'Autoritat va obrir una fase d'informació prèvia (núm. IP 91/2022), d'acord amb el que preveuen l'article 7 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, i l'article 55.2 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (LPAC), per determinar si els fets eren susceptibles de motivar la incoació d'un procediment sancionador.
 3. En aquesta fase d'informació, en data 06/10/2023 es va requerir l'entitat denunciada perquè informés sobre si el CEIP disposava del consentiment de les famílies dels alumnes que sortien a les imatges publicades a les xarxes socials, de les quals és responsable el CEIP Lluís Vives.

Així mateix, també es va requerir informació concreta sobre el tractament de les imatges dels fills de la denunciant, en concret del següent:

- Si el CEIP disposava del consentiment per tractar les dades personals d'aquests infants, i en concret les seves imatges.
- Si s'han publicat les imatges dels infants, com el vídeo de la (...) o fotos, en el Drive. En cas que fos així, quins eren els canals digitals que es van utilitzar per difondre les imatges, quines persones hi van tenir accés i si es va configurar com un accés obert o bé restringit a un determinat col·lectiu (p. ex.: famílies de (...), famílies de l'etapa d'infantil, etc.). Per últim, la base jurídica que legitimaria el tractament de dades sense consentiment.
- Si quan es fan fotografies o vídeos del grup de classe dels fills de la persona denunciant els infants són apartats de l'activitat.

Finalment, es va requerir una còpia del formulari que ha emprat el CEIP durant els cursos 2022-2023 i 2023-2024 per sol·licitar el consentiment de les famílies per tractar les dades personals dels alumnes del centre; i en especial, per tractar-ne les imatges.

4. En data 20/10/2023, el CEIP va respondre el requeriment amb un escrit en què exposava el següent:

- Que "Respecte el tractament relatiu a la publicació a les xarxes socials de les quals n'és responsable l'escola Lluís Vives : compte d'Instagram (@lluivivesescolabcn) així com de la pàgina web del centre (<https://agora.xtec.cat/ceipluivives>). La institució disposa del consentiment per publicar o no les imatges per part dels tutors legals de l'alumnat."
- Que "No ens consta en el compte d'Instagram (@lluivivesescolabcn) que hi hagi cap infant identificat amb nom i cognom."
- Que "Es disposa del tractament relatiu a les dades personals i a les imatges dels alumnes de la família C, a través dels següent arxiu (de la pàgina 39 a la 50). S'adjunta la documentació: full d'inscripció i matrícula quan l'alumne s'incorpora per primera vegada al centre, full d'actualització de confirmació de plaça del curs 22-23 on consta la informació bàsica sobre protecció de dades de l'alumnat i registrat en el document oficial del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i altres dades relatives a la protecció de dades i serveis digitals del centre."
- Que "Notifiquem que les fotos i el vídeo esmentat de (...) estan disponibles a l'entorn Google Workspace amb accés restringit (només poden accedir i visualitzar el vídeo i les imatges a través del correu corporatiu del centre i organitzat en la promoció corresponent de cadascun dels fills/es en aquest cas les famílies de (...))."
- Que "les famílies a l'inici del curs escolar se'ls informa a través d'una reunió inicial i també se'ls envia un missatge a través del correu corporatiu de la promoció on s'informa i s'explica l'accés i les funcions de les plataformes digitals. És cert que l'alumne (...) es visualitza el minut (...) del vídeo publicat a la plataforma Google Workspace. Afegir també que el vídeo correspon en una sessió de classe d'Educació Física d'activitats (...) realitzada el divendres a la tarda de 14.30h a 16:00hores. Tornar a deixar constància que la família consenteix l'accés a la plataforma Google

Workspace tal i com s'adjunta en els arxius esmentats anteriorment (pàgina 37 i 38) amb les paraules escrites i firmat per part de (...)amb "uso interno."

- Que "La família no lliura el full de confirmació de plaça del 21-22 perquè estaven en situació de canvi d'escola. Deixar constància des de la comissió d'escolarització, que la presidenta d'escolarització ens ho comunica. El setembre del curs 22-23 al no trobar escola per tots els membres (fills/filla) de la família ens van informar des de la comissió d'escolarització (presidenta) que els havíem de tornar a donar d'alta per tal de continuar escolaritzats. És la família la que no presenta el full de confirmació del 21-22 justificant que suposadament 'ha perdut els papers'."

S'adjunta el full de confirmació de plaça del curs 22-23 (que representa l'actual), on consta la informació bàsica de protecció de dades i també l'autorització acceptada per la família (firmat (...)), per estar dins de la plataforma Google Workspace i on també consta que consenten un "uso interno."

- Que "Els fills de la persona denunciada no se'ls exclou de cap activitat ni proposta d'aula i és per això que, si s'escau, s'utilitzen 'emoticonos' per pixelar/tapar el rostre dels infants a les imatges fotogràfiques que apareixen en les plataformes que la família no autoritza el consentiment. En algunes ocasions molt puntuals, s'ha portat a terme col·locacions estratègiques per intentar salvaguardar la protecció de la imatge d'aquests infants."

L'entitat denunciada adjuntava a l'escrit documentació diversa, entre la qual la següent:

- Model del formulari del Full de matriculació del curs 2023-2024, que segons indica el CEIP és el mateix que es va utilitzar durant el curs acadèmic 2022-2023.
- Model del formulari ús d'imatges i publicació de dades de caràcter personal relatiu al curs acadèmic 2023-2024.

En aquest formulari, el consentiment es recull de forma desglossada per:

"1.- Que la imatge del meu fill o filla pugui aparèixer en fotografies i vídeos corresponents a activitats escolars lectives, complementàries i extraescolars organitzades pel centre i publicades a les pàgines web del centre o pàgines web d'entitats col·laboradores amb el centre, sempre que aquestes tinguin finalitat educativa";

"2.- Que la imatge del meu fill o filla pugui ser publicada en les xarxes socials del centre i d'entitats col·laboradores amb el centre, sempre que aquestes tinguin finalitat educativa: Instagram;"

3.- Que les inicials del nom i cognom del meu fill o filla apareguin al costat dels materials publicats en els espais de comunicació: Blocs i espais web del centre".

Model del formulari Autorització dels pares o tutors legals curs 2023-2024. En aquest formulari hi consta la recollida del consentiment relativa a:

“Que el meu fill/a estigui dins la plataforma Googleworkspace, de l'entorn google, per tal de: Tenir correu corporatiu d'escola; Participar en videoconferències a través de diferents aplicacions; Utilitzar aplicacions com: drive, gmail, classrom, sites, calendar...”

- Dos formularis d'ús d'imatges i publicació de dades de caràcter personal i el d'Autorització dels pares o tutors legals, relatius a dos alumnes del centre escolar. En aquests formularis hi consta el consentiment atorgat pels pares per tractar les dades personals que han seleccionat al formulari.
- Un conjunt de formularis referents als fills de la denunciante, de diferents cursos acadèmics, a través dels quals es recull la voluntat dels pares d'autoritzar o no el tractament de les dades personals.

Entre d'altres, els formularis d'ús d'imatges i publicació de dades de caràcter personal del curs acadèmic 2021-2022 i 2022-2023. Aquí s'observa que la recollida del consentiment es desglossa pels diferents tractaments que fa l'escola: pàgines web, revistes o publicacions editades pel centre d'àmbit educatiu, mitjans de comunicació, xarxes socials (Facebook, Youtube, Twitter, Instagram...), aplicacions fotogràfiques, espais de comunicació (blogs i espais web del centre i revistes editades pel centre mateix). Al costat de cada opció, hi figura una casella que permet seleccionar l'opció Sí o No (l'opció més seleccionada és “No”).

L'entitat també aporta diferents formularis on consta que el CEIP ha recollit durant diferents cursos acadèmics l'autorització per tractar les dades dels fills de la denunciante, vinculada a les aplicacions com Google Drive (i d'altres com gmail, classrom, sites, calendar).

5. En data 22/01/2024, també en el si d'aquesta fase d'informació prèvia, l'Àrea d'Inspecció de l'Autoritat va fer una sèrie de comprovacions a través d'internet sobre els fets objecte de denúncia. Així, es va constatar que al compte de Instagram del CEIP Lluís Vives hi consten publicades imatges de diferents alumnes del centre, alguns amb la cara descoberta i d'altres, amb la cara amagada darrere d'una emoticona o bé amb la cara difuminada. No es detecta que en cap dels missatges publicats hi consti referenciat el nom i cognoms de cap alumne.

Fonaments de dret

1. D'acord amb el que preveuen els articles 90.1 de l'LPAC i 2 del Decret 278/1993, en relació amb l'article 5 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre, de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, i l'article 15 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, és competent per dictar aquesta resolució la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades.
2. A partir del relat d'antecedents, cal analitzar els fets denunciats objecte d'aquesta resolució d'arxiu.

2.1 Sobre la publicació d'imatges a Instagram

En primer lloc, la persona denunciant exposa que al compte d'Instagram del CEIP hi consten publicades imatges d'alumnes del centre. En relació amb això, cal fer constar que el CEIP és el responsable del tractament de les imatges que es publiquen i difonen a través d'aquesta xarxa social vinculada al centre (art. 4.7 RGPD). Per això, en el moment de la publicació o difusió de les seves dades personals a través de les xarxes socials, ha de garantir la protecció de l'interès superior dels alumnes i dels seus drets i llibertats fonamentals, especialment el dret a la protecció de dades personals.

En aquest sentit, el principi de licitud establert a l'article 5.1.a de l'RGPD disposa que les dades personals s'han de tractar de manera lícita, lleial i transparent en relació amb l'interessat. Aquest requeriment obliga a tenir habilitació d'una de les bases jurídiques regulades a l'article 6 de l'RGPD per tractar les dades. Tenint en compte que normalment la difusió de dades dels alumnes a través d'internet no es considera part de la funció docent i orientadora d'una escola, la base jurídica que habilita els centres docents per publicar imatges i dades dels alumnes és, amb caràcter general, el consentiment previ dels pares o tutors dels alumnes, o del mateix alumne si té més de 14 anys.

Respecte d'això, tal com s'ha indicat als antecedents d'aquesta resolució, el CEIP ha aportat una mostra dels formularis que empra per recollir el consentiment per tractar les dades personals dels alumnes, així com dos formularis emplenats d'ús d'imatge i publicació de dades de caràcter personal i d'Autorització dels pares o tutors legals, referents a dos alumnes d'aquest curs acadèmic 2023-2024.

D'aquesta manera, amb la presentació d'aquests formularis, el CEIP acredita que recull el consentiment dels pares o tutors legals dels alumnes que tenen menys de 14 anys, per a l'ús d'imatges i publicació de dades de caràcter personal a la pàgina web del centre, així com a les xarxes socials. En aquests formularis s'identifica clarament la possibilitat d'escollir si s'autoritza o no la difusió de la imatge, diferenciant cadascun dels canals previstos: Instagram, pàgines web del centre, pàgines web col·laboradores amb el centre. És a dir, s'indica de forma clara i transparent la finalitat per a la qual es consent el tractament, i, per tant, es recull un consentiment informat i en conseqüència vàlid.

Així mateix cal afegir que, de la documentació aportada pel CEIP, s'observa que el centre ha anat utilitzant diferents formularis per recollir el consentiment per a l'ús d'imatges i publicació de dades personals dels alumnes i que, en tots ells (des del curs 2021-2022 al 2023-2024), hi consten identificats de manera clara els mitjans o canals concrets de difusió que s'utilitzaran, i al costat l'opció individual d'autoritzar o no el tractament.

En conseqüència, davant la manca d'indicis que provin el contrari, de la documentació aportada s'infereix que el CEIP disposa de legitimitat per publicar les imatges dels menors que surten amb la cara descoberta al compte de Instagram, ja que ha deixat constància que recull el consentiment necessari de les famílies abans de publicar-les. Així mateix, cal assenyalar que el fet que en alguna de les imatges publicades hi constin cares d'alumnes difuminades, pixelades o amagades darrere d'una emoticona fa concloure que, abans de publicar les imatges, s'ha tingut en compte si es disposava del consentiment per fer-ho.

2.2 Sobre la manera de captar imatges

En segon terme, pel que fa a la queixa concreta de la denunciant sobre com actua el CEIP a l'hora de captar fotografies de les activitats en les quals participen els seus fills, el

primer que cal destacar és que, tal com recull el Departament d'Educació al "Document per a l'organització i la gestió de centres – Protecció de dades", cap alumne no pot ser tractat de manera diferenciada (per exemple, apartant-lo de l'activitat), pel simple fet que el desenvolupament de l'activitat inclogui la captació de la seva imatge. Si el centre no ha obtingut l'autorització per difondre les imatges d'aquests alumnes, ha d'aplicar els procediments perquè aquesta imatge no sigui identificable (per exemple, difuminar o pixelar la imatge).

Dit això, cal assenyalar que el CEIP nega que els fills de la denunciante siguin apartats de cap activitat per poder fer la fotografia de l'aula o del grup de classe ("no se'ls exclou de cap activitat ni proposta d'aula" i "algunes ocasions molt puntuals, s'ha portat a terme col·locacions estratègiques per intentar salvaguardar la protecció de la imatge d'aquests infants"). Aquesta afirmació coincideix amb el que exposa la mateixa denunciante, ja que indica que, quan va anar a queixar-se sobre la possibilitat que els seus fills fossin apartats en el moment de fer les fotografies, el CEIP li va respondre que "per la seva comoditat intenten fer-les sense enfocar-los directament, però no s'han responsabilitzat del fet que els apartin directament."

En relació amb això, cal indicar que amb la col·locació estratègica dels fills de la denunciante en el moment de captar la imatge no es pot considerar que estiguem davant d'una exclusió dels infants a participar a l'activitat que s'està desenvolupant a l'aula. Més aviat es tractaria d'una mesura puntual (que es perfecciona en l'instant de captar la imatge), justament per evitar el tractament de la imatge dels menors mentre aquests realitzen l'activitat. Tampoc s'ha provat ni documentat que, tal com insinua la denunciante, aquesta actuació hagi tingut cap influència sobre la decisió d'altres famílies del CEIP a l'hora de donar el consentiment per a la publicació d'imatges dels seus fills.

En conseqüència, el fet de captar una fotografia o una imatge de l'activitat on participen els fills de la denunciante, evitant que dins del marc de la imatge hi figurin els infants, no es pot considerar una vulneració de la normativa de protecció de dades. Sobre això, cal tenir especialment en compte que el fet que a les imatges no hi figurin els nens porta implícit que no es tracten les seves dades personals (art. 4.2 RGPD).

2.3 Sobre la comunicació entre el CEIP i denunciante

Així mateix, tampoc constitueix cap vulneració de la normativa de protecció de dades, el fet que el CEIP no donés accés a l'informe de l'activitat de (...) ni al vídeo de l'activitat, pel canal privat i restringit que té configurat per comunicar-se amb les famílies i per compartir imatges dels alumnes amb el seu grup de classe (Google Drive).

En aquest sentit cal fer avinent que, certament, aquesta actuació denota una mala gestió del CEIP quant a la comunicació de la informació sobre una de les activitats en què participen els fills de la denunciante. En relació amb això, cal recordar que la manca de consentiment per difondre les imatges a internet o a les xarxes socials no pot servir de pretext per no comunicar informació escolar als pares o tutors legals. Però, un cop dit això, cal indicar que aquesta manca de comunicació, que s'infereix que deriva d'un error puntual dins l'àmbit educatiu del CEIP, no es pot encabir en cap de les infraccions previstes a la legislació sobre protecció de dades. Per consegüent, escau acordar l'arxivament d'aquestes actuacions.

L'article 10.2 del Decret 278/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, preveu que "(...) no es formularà plec de càrrecs i s'ordenarà el sobreseïment de l'expedient i l'arxiu de les actuacions quan de les diligències i de les proves practicades, en resulti acreditada la inexistència d'infracció o responsabilitat. Aquesta resolució es notificarà als interessats". I l'article 20.1 del mateix decret determina que escau el sobreseïment: "a) Quan els fets no són constitutius d'infracció administrativa."

De conformitat amb tot el que s'ha exposat en el fonament de dret 2n, i atès que durant les actuacions dutes a terme en el marc de la informació prèvia no s'ha acreditat cap fet que pugui ser constituït d'alguna de les infraccions previstes a la legislació sobre protecció de dades, escau acordar-ne l'arxivament.

Resolució

Per tant, resolc:

1. Arxivar les actuacions d'informació prèvia número IP 91/2022, relatives a l'Escola Lluís Vives de Barcelona, del Departament d'Educació, ja que no s'ha constatat que s'hagi produït cap acte que pugui ser constituït d'alguna de les infraccions previstes a la legislació sobre protecció de dades.
2. Notificar aquesta resolució a l'Escola Lluís Vives de Barcelona del Departament d'Educació i a la persona denunciant.
3. Ordenar que la resolució es publiqui al web de l'Autoritat (apdcat.gencat.cat), de conformitat amb l'article 17 de la Llei 32/2010, de l'1 d'octubre.

Contra aquesta resolució, que posa fi a la via administrativa d'acord amb els articles 26.2 de la Llei 32/2010 i 14.3 del Decret 48/2003, de 20 de febrer, pel qual s'aprova l'Estatut de l'Agència Catalana de Protecció de Dades, amb caràcter potestatiu les persones interessades poden interposar un recurs de reposició davant la directora de l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, en el termini d'un mes a comptar a partir de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb el que preveuen l'article 123 i següents de la Llei 39/2015. També es pot interposar directament un recurs contenciós administratiu davant els jutjats contenciosos administratius de Barcelona, en el termini de dos mesos a comptar a partir de l'endemà de la seva notificació, d'acord amb la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa.

Igualment, les persones interessades poden interposar qualsevol altre recurs que consideri convenient per defensar els seus interessos.

La directora